

ΤΑΞΗ: 3^η ΤΑΞΗ ΕΠΑ.Λ.

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ/ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Ημερομηνία: Τετάρτη 4 Ιανουαρίου 2023

Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Μουντιάλ στο Κατάρ: Μπάλες με τσιπάκια και οφσάιντ τεχνητής νοημοσύνης

Το φετινό Μουντιάλ είναι, αναμφισβήτητα, αυτό που έχει συζητηθεί περισσότερο από όλα τα υπόλοιπα μέχρι στιγμής για εξωαγωνιστικούς λόγους τόσο για την χρονική περίοδο διεξαγωγής του όσο και για τις συνθήκες στις οποίες διοργανώνεται. Ένας ακόμη εξωαγωνιστικός λόγος για τον οποίο είναι ξεχωριστό αυτό το Παγκόσμιο Κύπελλο είναι για μια σειρά από τεχνολογικές καινοτομίες που αναπτύχθηκαν για να συμβάλουν στην διεξαγωγή του.

Οι καιρικές συνθήκες στο Κατάρ ακόμη και τώρα λίγο πριν την έναρξη της χειμερινής περιόδου στο βόρειο ημισφαίριο του πλανήτη είναι πάνω κάτω καλοκαιρινές και σε συνδυασμό με τις γενικότερες ατμοσφαιρικές συνθήκες που επικρατούν στη Μέση Ανατολή θεωρήθηκε δεδομένο ότι θα προκαλέσουν πολλά προβλήματα τόσο στους ποδοσφαιριστές όσο και στους θεατές των αγώνων. Για αυτό τον λόγο τα γήπεδα που κατασκευάστηκαν για να φιλοξενήσουν τους αγώνες του Μουντιάλ διαθέτουν μια σειρά από τεχνολογίες αιχμής για να κάνουν όσο το δυνατόν πιο ευχάριστη τη χρήση και παραμονή σε αυτά αθλητών και θεατών. Ο δροσερός αέρας δεν εξαφανίζεται αλλά ένα έξυπνο σύστημα τον ανακυκλώνει, τον φιλτράρει, τον επαναψύχει και τον εισάγει εκ νέου μέσα στα γήπεδα.

Στο Μουντιάλ θα γίνει για πρώτη φορά χρήση του αποκαλούμενου «ημιαυτόματου οφσάιντ». Δεκάδες κάμερες είναι τοποθετημένες κάτω από την οροφή των γηπέδων και καταγράφουν κάθε ποδοσφαιριστή σε 29 διαφορετικά σημεία του σώματος του πενήντα φορές το δευτερόλεπτο. Με αυτό τον τρόπο σύμφωνα με τους δημιουργούς του συστήματος χαρτογραφείται με ακρίβεια χιλιοστού η θέση κάθε ποδοσφαιριστή μέσα στον αγωνιστικό χώρο ανά πάσα στιγμή. Τη σκυτάλη παραλαμβάνουν οι μπάλες των αγώνων του φετινού

Μουντιάλ στις οποίες είναι εμφυτευμένο ένα τσιπάκι ή καλύτερα ένας αισθητήρας οποίος καταγράφει 500 δεδομένα το δευτερόλεπτο τα οποία στέλνει σε ένα κεντρικό σύστημα τεχνητής νοημοσύνης το οποίο σε συνδυασμό με τα δεδομένα από τις κάμερες μπορεί μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου να δείξει στο δωμάτιο ελέγχου των φάσεων αν υπάρχει σε κάποια φάση οφσάιντ ή όχι. Αν το σύστημα αποδειχθεί λειτουργικό και αλάνθαστο, οι αποφάσεις για το οφσάιντ θα λαμβάνονται σχεδόν σε πραγματικό χρόνο ή τέλος πάντων μέσα σε ελάχιστα δευτερόλεπτα και δεν θα σταματά η ροή του παιχνιδιού για τον έλεγχο της φάσης μερικά λεπτά όπως συμβαίνει σήμερα. Η μπάλα των αγώνων του Μουντιάλ διαθέτει τσιπάκι για να βοηθά στον έλεγχο του οφσάιντ.

Τέλος, σε μια κίνηση κοινωνικής ευαισθησίας οι υπεύθυνοι του φετινού Μουντιάλ δημιούργησαν στα στάδια ειδικούς χώρους παρακολούθησης των αγώνων για άτομα με παθήσεις που δεν τους επιτρέπουν να βρίσκονται στις εξέδρες ανάμεσα στους χιλιάδες θεατές. Δημιουργήθηκαν μέσα στα στάδια σουίτες σχεδιασμένες για παραμονή ατόμων με αυτισμό ή διαφόρων ειδών νευρολογικά προβλήματα. Το εσωτερικό αυτών των χώρων είναι απόλυτα ασφαλές για αυτά τα άτομα ώστε να μην κινδυνεύουν να τραυματιστούν, διαθέτουν ακουστικά μείωσης του θορύβου ώστε να παρακολουθούν όσοι είναι εκεί τους αγώνες χωρίς να ενοχλούνται από τον θόρυβο του γηπέδου, ειδικούς φωτισμούς που προσφέρουν πιο χαλαρωτικό περιβάλλον, υπάρχουν εκεί αντικείμενα και παιχνίδια που μειώνουν το στρες και το άγχος κ.α.

Άρθρο από την εφημερίδα «Ναυτεμπορική» (διασκευή)

1η δραστηριότητα

A1.α) Αφού μελετήσετε τις τρεις τελευταίες παραγράφους του κειμένου, να παρουσιάσετε, σε 60 – 70 λέξεις, τις τεχνολογικές καινοτομίες που αναπτύχθηκαν για τη διεξαγωγή του φετινού Μουντιάλ.

Μονάδες 9

β) Στο κείμενο, ο αρθρογράφος αξιοποιεί κυρίως την επίκληση στην λογική. Να εξηγήσετε σε τι αποσκοπεί ο συντάκτης με την επιλογή του αυτή και, στη συνέχεια, να εντοπίσετε ως μέσα πειθούς ένα επιχείρημα κι ένα τεκμήριο.

Μονάδες 6

2η δραστηριότητα

A3. ακόμη, για αυτό τον λόγο, αλλά, τέλος: Ποιος είναι ο ρόλος της κάθε διαρθρωτικής λέξης / φράσης στο κείμενο;

Μονάδες 4

A4. Να βρείτε από ένα συνώνυμο των υπογραμμισμένων λέξεων.

- α) για τις συνθήκες στις οποίες διοργανώνεται.
- β) θα προκαλέσουν πολλά προβλήματα
- γ) να δείξει στο δωμάτιο ελέγχου
- δ) μειώνουν το στρες και το άγχος

Μονάδες 4

A5. Στο παρακάτω απόσπασμα ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί ενεργητική σύνταξη. Να δικαιολογήσετε την επιλογή του (μον.2) και να την μετατρέψετε στο αντίθετο είδος (μον.3). Ποιες αλλαγές παρατηρείτε σχετικά με το ύφος; (μον.2)

«Τέλος, σε μια κίνηση κοινωνικής ευαισθησίας οι υπεύθυνοι του φετινού Μουντιάλ δημιούργησαν στα στάδια ειδικούς χώρους παρακολούθησης των αγώνων για άτομα με παθήσεις...»

Μονάδες 7**3η Δραστηριότητα**

A6. Με αφορμή το κείμενο που διαβάσατε για το Μουντιάλ στο Κατάρ, να γράψετε ένα άρθρο για την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, σχετικά με τη θετική επίδραση των νέων τεχνολογιών σε τομείς της σύγχρονης ζωής, σε 200-250 λέξεις.

Μονάδες 20

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

«Το μηχάνημα»

Το έφεραν ένα πρωί στο κτίριο που ήταν τα γραφεία μας και το τοποθέτησαν κοντά στη σκάλα του τρίτου ορόφου.

Ο Γιάννης ο καφετζής, σαν από ένστικτο, κατάλαβε την απειλή. Έμεινε με τον δίσκο μετέωρο να κοιτά φιλόποπτα τον εχθρό. Η λειτουργία του ήταν απλή.

Κανόνιζες μ' έναν διακόπτη το ποτό που ήθελες, έριχνες ένα δίφραγκο και περίμενες να γεμίσει το πλαστικό ποτήρι. Ο Γιάννης συνέχισε ν' ανεβαίνει σκεφτικός. Στο κατέβασμα βρήκε το μηχάνημα τριγυρισμένο απ' τους πρώτους θαυμαστές. Χωρίς να χάσει καιρό, πήγε να παραπονεθεί στον προσωπάρχη. Ο προσωπάρχης τού εξήγησε ότι το μηχάνημα εξυπηρετούσε. Η δουλειά θα μοιραζόταν. Έπρεπε να συμβιώσουν.

«Δε φαντάζομαι να μου κάνει μεγάλη ζημιά το μηχάνημα» προσπάθησε να πείσει τον εαυτό του ο Γιάννης. «Γιατί να σηκώνεται ο κόσμος απ' τα γραφεία και να πηγαίνει να προσκυνά; Άλλωστε το μηχάνημα δεν ξέρει να χαμογελά».

Άρχισε να πυκνώνει τις βόλτες, να γίνεται πιο σβέλτος και χαμογελαστός, ώστε να προλαβαίνει να τους εξυπηρετεί, προτού επιθυμήσουν κάτι παγωμένο και πάνε στο μηχάνημα. Αλλά παρ' όλα αυτά, όταν κάτι έλειπε από το δίσκο του, οι δυσαρεστημένοι δεν περίμεναν να τους το φέρει! Έσπευδαν στο μασίνι. Ξέχασα να σας πω ότι έτσι το λέγανε χαϊδευτικά «μασίνι».

Ο Γιάννης αναγκάστηκε ν' αλλάξει τακτική. Άρχισε μία άνευ προηγουμένου συκοφαντική δυσφήμιση κατά του εχθρού του. Η πρώτη διάδοση, που έβαλε σε κυκλοφορία, έλεγε ότι το μηχάνημα τρώει τα κέρματα. Αυτό αναχαίτισε για κάμποσο τα κύματα των πιστών. Αποδείχτηκε όμως τελικά ότι κάτι τέτοιο γινόταν πολύ σπάνια για να το πάρει κανείς σοβαρά υπόψη.

Τα συνθήματα «ανακατεύει την πορτοκαλάδα με τον καφέ» και «ρίχνει σκουριά στο κακάο» δεν έπιασαν καθόλου, κι ας ξενύχτησε ο Γιάννης για να τα σοφιστεί.

Το μηχάνημα του έγινε εφιάλτης. Οι σκάλες τού φαίνονταν ατελείωτες. Τα γνώριμα πρόσωπα των γραφείων, μάσκες εχθρικές. Κάθε φορά που περνούσε μπροστά απ' το μασίνι, το 'βλεπε με το μάτι να λάμπει θριαμβικά, τη σχισμή του να χαμογελά. Ο ακέραιος χαρακτήρας του λύγισε. Άρχισε να ρίχνει κρυφά στη σχισμή του μηχανήματος δίφραγκα που τα στράβωνε στο πεζούλι του καφεeneίου. Το μηχάνημα χάλαγε βέβαια, αλλά οι δούλοι του έσπευδαν να το διορθώσουν.

«Μα γιατί; συλλογιζόταν. Γιατί;» Τον έπνιγε το δίκιο. «Τόσα χρόνια να ιδρώνεις, να τρέχεις, να λες την πρώτη καλημέρα, να χαμογελάς και να 'ρχεται ξαφνικά ένα μασίνι να σου τρώει το ψωμί; Άτιμο πράμα!»

Ωσπου μια μέρα πήρε τη μεγάλη απόφαση: το μεσημέρι του Σαββάτου, όταν θα 'φευγε ο κόσμος, θα 'μενε στα γραφεία και θα κανόνιζε τους λογαριασμούς του με το μηχάνημα. Θα του 'κοβε τις χοντρές, μαύρες αρτηρίες! Θα 'σβηνε το απαίσιο κίτρινο μάτι! Θα ξεβίδωνε τα σωθικά του! Θα ανάδευε τα σπλάχνα του! Θα 'βρισκε την καρδιά του! Και θα 'δινε εκεί το θανάσιμο πλήγμα!

Το πρωί του Σαββάτου ήταν κεφάτος. Το μηχάνημα ανύποπτο μοίραζε καφέ, κακάο και αναψυκτικά. Ήρθε μεσημέρι. Τα γραφεία άδειασαν. Ο Γιάννης έμεινε μόνος. Άφησε να περάσει μισή ώρα, τρία τέταρτα. Άρχισε να κατεβαίνει αργά τις σκάλες, κρατώντας τα όργανα του θανάτου: μια τανάλια κι ένα παλιό κατσαβίδι.

Έφτασε στο πλατύσκαλο. Εκεί βρέθηκαν αντιμέτωποι. Ο Γιάννης και το μηχάνημα! Αναμετρήθηκαν! Το μηχάνημα αστραφτερό, με το κίτρινο μάτι να λάμπει! Ο Γιάννης με τα καλαμάκια στο τσεπάκι, σκυφτός, κουρασμένος, μα αποφασισμένος!

Παράξενη ησυχία απλωνόταν γύρω. Απόμακρα ακουγόntonτουσαν όπως σε όνειρο οι θόρυβοι της πόλης. Ο Γιάννης προχώρησε, έσπρωξε το βαρύ μηχάνημα δαγκώνοντας τα χείλη και ξεβίδωσε με το κατσαβίδι τη λεία πλάτη.

Βρέθηκε μπροστά σ' ένα λαβύρινθο από πυκνά, μπλεγμένα καλώδια... Ποιο απ' όλα οδηγούσε στην καρδιά;

Ζαλίζεται παρακολουθώντας τη δαιδαλώδη διαδρομή τους. Τα καλώδια σαλεύουν απειλητικά. Μοιάζουν με φίδια. Αναδεύονται, θαρρείς και ζωντανεύουν. Ένας βόμβος στ' αυτιά του. Η ανάσα του κοφτή. Σφίγγει τα δόντια. Απλώνει το χέρι.

Εκεί έπαθε ηλεκτροπληξία ο Γιάννης. Τινάχτηκε! Γονάτισε! Τον βρήκαν κάρβουνο τ' άλλο πρωί, πλάι στο μηχάνημα. Στη θέση του Γιάννη έφεραν ένα μηχάνημα ακόμα.

Ευγένιος Τριβιζάς, Το μηχάνημα, Βιβλίο Μαθητή, Μέρος Β΄ σελ. 54 - 58

1η δραστηριότητα

B1. Να παρουσιάσετε σε μία παράγραφο 60-70 λέξεων τη στάση του Γιάννη του καφετζή απέναντι στην εγκατάσταση του «μηχανήματος» στο κτήριο των γραφείων.

Μονάδες 15

2η δραστηριότητα

B2. α) Στο κείμενο χρησιμοποιούνται πολλά σχήματα λόγου. Να εντοπίσετε μία μεταφορά, μία παρομοίωση και μία προσωποποίηση. (μον.6)

β) Ο αφηγητής είναι παντογνώστης, αφού γνωρίζει τις σκέψεις, τα συναισθήματα και τους σκοπούς του Γιάννη. Να εντοπίσετε τρία σημεία του κειμένου όπου φαίνεται μία σκέψη, ένα συναίσθημα και ένας σκοπός που αποδεικνύουν την ύπαρξη του αφηγητή παντογνώστη. (μον.9)

Μονάδες 15

3η δραστηριότητα

B3. Ο Γιάννης ο καφετζής αντιμετωπίζει ως απειλή το μηχάνημα που τοποθετείται στο χώρο των γραφείων όπου εργάζεται. Εσείς πώς κρίνετε τη χρήση μηχανημάτων σε πολλούς τομείς εργασίας; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε 100-150 λέξεις, αξιοποιώντας την εμπειρία σας.

Μονάδες 20

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!